

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת לך לך

אור

סור מרע ועשה טוב:

בראשית פרק יב (א) וַיֹּאמֶר יְקוֹק אֱלֹהִים לְדָוִד מֶלֶךְ מֵאֲרָצָה וּמִמּוֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אֲבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָה:
שאלות:

א { יש לשאול הרי סדר יציאת האדם קודם יוצא מבית אביו ואח"כ מעירו ולאחר מכן מארצו ומדוע הפסוק כתב סדר הפוך: ב { ועוד יש לשאול מדוע לא אמר ישר לך לארץ אשר אראך, וממילא יצטרך ללכת מעירו ומארצו ובית אביו:
ביאור ראשון רמז לפטירת צדיק:

ביאור ראשון היות ואנו נמצאים בשבוע האזכרה של פטירת אורו של עולם ומנהיגם של מורשת יהדות ספרד שר התורה ועמוד ההוראה וההלכה אשר היה על פיו ישק כל דבר בכל העולם מורנו הרה"ג רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, נאמר מספר מילים לזכרו שיש לרמוז את הדבר בפסוק הנ"ל ולבאר מדוע התורה כתבה את סדר פרידתו הפוך, אלא כיון שלפני פטירת הצדיק הפרידה מתחילה שהוא נפרד מהעולם מפני חוליו ואין ביכולתו יותר לצאת למרחק למסור שיעורים וכנסי התעוררות, אך עדיין יוצא ובא בתוך עירו כפי יכולתו, אך כאשר מכביד חוליו נפרד גם מבני עירו ונבצר ממנו לצאת אפילו לבני עירו, אולם עדיין נשאר מחובר עם בני ביתו ולבסוף נפרד גם מבני משפחתו, ונמצא שהפסוק מרמז על סדר פרידת צדיק מהעולם ולכן נכתב לפי המציאות הנ"ל. נחמה פורטה יש במה שהשאיר את בניו אחריו ממשיכי דרכו ומזכי הרבים ואף את ספריו אשר הפכו לספרי יסוד לכל צורבא דרבנן רב דדין ופוסק שהפכו לנכסי צאן ברזל בכל העולם. ורמז לדבר שיש בספרו שו"ת יביע אומר אלף מאתיים ושבע תשובות {1207}, ובשו"ת יחווה דעת יש ארבע מאות ארבעים וארבע {444} תשובות ס"ה אלף ושש מאות חמישים ואחד {1656} תשובות שהם בגמטריא אותיות המודגשות. יהושע פרק א (ח) לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמְרֶנּוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּבִים בּוֹ כִּי־יָצֵא תִּצְלִיחַ אֶת־דָּרְכֶךָ וְיָצֵא תִּשְׁכָּלִל: ועל כך נאמר יום ליום יביע אומר ולילה יחווה דעת, ללמדנו שיומם ולילה יעסוק בהן.

טעות אנושית:

לפני שנבאר ביאור שני נקדים ונאמר כי כאשר נשאל כיצד הוא עובד את השם ישנם בני אדם אשר ישיבו ויאמרו שמשתדלים לא לעשות רע לאף אדם ולא לפגוע ולא להזיק וכדומא ובה מרגישים טוב עם עצמם שהם ידידותיים לסביבה ולחברה, ויש בני אדם שאמנם עושים טוב אך לא נפרדים מהרע ומכל מיני תכונות ומידות רעות בטענה שכך הוא טבעם ואין להם מה לעשות בהיות וכך גדלו וכך הורגלו וחונכו, ובפרט בדורנו שנופוץ מרצי נשים למיניהם אשר מעברים מסרים ורעיונות המגדירות כל אדם ותכונותיו בכדי שהאדם יפנים שצריך להתרגל לחיות עם אותם תכונות והרגלים למרות שהם רעים ונוגדים את התורה בטענה שזה מה שהם וחייבים להשלים עם המציאות, אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו שזה טעות גמורה דבר ראשון שבזה שמקיים סור מרע אין האדם ממלא את תפקידו ויעודו בעולם היות ולא מספיק סור מרע אלא חובה על כל אדם לקיים גם ועשה טוב ולעשות ולקיים מצוות ומעשים טובים באופן חיובי, ולכן התורה ניתנה בשני חלקים שס"ה מצוות לא תעשה שהוא כנגד הסור מרע ורמ"ח מצוות עשה כנגד ועשה טוב ולא ניתן להפריד בניהם כי אחד משלים את חברו ובה מגיע האדם לתכליתו, ושנית זאת ועוד שעל האדם להפנים שתפקידו של האדם בעולמו לעבד את תכונותיו ומידותיו בהתאם לתורה ולכל אדם ניטעים בו תכונות כפי שורש עבודתו ותכליתו בעולם, ולכן אם אינו נפרד מהרע לא מועיל שהוא עושה טוב ואינו אלא כאדם הטובל ושרץ בידו שבודאי אינו עולה טהרתו.

ביאור שני דברי רשב"י שהכוונה על סור מרע ועשה טוב:

ובזה נבוא לביאור הפסוקים, נראה עוד ביאור העולה מדברי הזוהר שאין כוונת הקב"ה לעצם יציאתו הגשמית, אלא עיקר המטרה בהליכתו עזיבת מנהגי אבותיו ודעותיהם והשקפתם השלילים והרגליו ומידותיו ותכונותיו אשר גדל איתם, ובה הסדר לעזובם מתחיל מהקל יותר שהן מנהגי ארצו אשר מושפעים מהאווירה וההשקפה הארצית שמתגורר בה, ואח"כ מנהגי עירו אשר הן יותר קרובים אליו וחי בתוכם וממילא מתרגל ומושפע מהנהגות תושבי עירו הגם שהם רעים, ואח"כ מנהגי בית אביו אשר בהן הוא גודל ונושם מיום הוולדו כך שמוטבעים בו הרגלי הבית ומאמץ אותם באורח חייו וכמאמר חז"ל **במסכת סוכה דף נו ע"ב** אמר אביי אין, כדאמרי אינשי שותא דינוקא בשוקא, או דאבוה או דאימיה. דהיינו שכל הרגליו של האדם נספגים מהרגלי אביו ואמו וכו', ולזאת הקב"ה מצוה את אברהם שהוא חייב להיפרד מאותם הרגלים דעות והשקפות תכונות ומידות אשר אימץ והתרגל בהן למרות שכך גדל והורגל וקשה לשנות את תכונותיו ומידותיו כי זה תפקידו של האדם לעבוד על עצמו ולשנות כל תכונה ומידה והשקפה רעה. אך יש להוסיף מדוע הוצרך הכתוב גם ציווי אל הארץ אשר אראך, ונראה להוסיף ולומר שבא הכתוב למדנו שלא מספיק העזיבה של הדרך הלא טובה, אלא צריך לאמץ את הטוב ולזה מרמז בביאה לארץ אשר אראך, שכל החלק הראשון של עזיבת הרע היא בכדי להכשיר עצמו לאמץ דרך חדשה אשר היא בארץ אשר אראך והיינו סור מרע ועשה טוב, ונמצא עזיבה בלי ביאה לא"י או ביאה לא"י בלא עזיבת הרע אין תועלת ולכן הוצרך לבי הציוויים.

מעשה שהיה מנהג המקום סור מרע אך בלי ועשה טוב:

ובראשונה כנגד הטועים שהעיקר שאין עושים רע בזה ממלאים את תפקידם ותכליתם, וזו טעות גדולה כמו שמסופר על חכם אחד שהגיע לאיזה עיר וכאשר התחיל להתעניין בתושבי המקום ומנהגם היו משיבים לו רק שאין בהם מעשים רעים אין גונבים ולא גוזלים וכדומא, עד שפעם שאל שהוא רוצה לדעת חוץ ממה שהם לא עושים מה הם כן עושים, והשיבו לו שלא יקטרג עליהם וכו' אך מה עשה הרב לקח נבלה של חמור וכיסה אותה ושלה את שמשו להכריז שיש לויה לאדם צדיק נסתר וחשוב ולכן יבואו כולם להשתתף, לאחר שהתכנסו תושבי המקום ולא ידעו מיהו זה שנפטר, והרב התחיל להספיד שזו נשמה גדולה שמעולם לא גזל וכדומא, וגם כל ימיו היה בתענית דיבור, ולא אכל מעולם בשר ודגים, ותמיד

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שומע חרפתו ואינו משיב וכו', לא ישן מעולם על מיטה, לא החליף בגדיו כל ימי חייו, והיה הדבר תמוה בעיני בני העיר כיצד לא נודע להם על כזה צדיק גדול שהיה במקומם, ולבסוף אחרי שגמר להספיד הוריד הכיסוי מעל הגופה והראה להם שהיה חמור, ותמחו עליו, אך השיבם שכל דבריו אמת ולא שיקר בשום שבת ששיבת את החמור וכי אכל בשר או דגים מימיו או ישן על מיטה או החליף בגדיו או מעולם דיבר או השיב על חרפתו, אך בכל זאת נשאר חמור מפני שאינו עושה אלא סור מרע אך חסר לו את העשה טוב, וכן אתם מורי ורבותי מיום שהגעתי למקום זה אני שומע שמנהג המקום העיקר רק סור מרע אינם גוזלים ולא רוצחים וכדומה אבל ועשה טוב אין כלום ובזה דומה האדם לבהמה, ולכן חייב ועשה טוב בכדי להתרומם ולהגיע לתכליתו.

דבר שני שחובת האדם לשנות דרכו לטובה:

ומלבד זאת חובתו של האדם לעבוד על עצמו לתקן ולשפר את דרכו מידותיו ותכונותיו כי זה תכליתו ולא להשלות את עצמו שזה מה שהוא ואינו יכול לשנות כי אין דבר העומד נגד הרצון, ובלעדי זה הרי כל הטוב שהוא עושה אינו מושלם והרי הוא דומה לטובל והשרץ בידו, וכך מבואר שחובת האדם את שני החלקים במסכת עבודה זרה דף יט ע"ב מכריז רבי אלכסנדר מאן בעי חיי? מאן בעי חיי? כנוף ואתו כולי עלמא לגביה, אמרי ליה הב לן חיי, אמר להו: מי האיש החפץ חיים וגוי נצור לשונך מרע וגוי (סור מרע ועשה טוב וגוי); **שמה יאמר אדם נציתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, [אלך] ואתגרה בשינה? ת"ל סור מרע ועשה טוב, אין טוב אלא תורה, שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו ע"כ. **וכך אמר דוד המלך בתהלים פרק א (א) אֲשֶׁר־יְהִי־אֱשֶׁר׃ לֹא הִלֵּךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ חָטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לָצִים לֹא יָשָׁב: (ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת יְקֻנֵּךְ חָפְצוֹ וּבְתוֹרַתוֹ יְהִי־הוֹמָם וְלִילָה: וכתב הרד"ק כי אם בתורת ה' חפצו. אמר: אם סר מדרך הרע ולא עשה טוב הנה לא השלים מעשהו ולא יאמרו עליו אשריו. וכן אמר סור מרע ועשה טוב (מזמור לד, טו). וכו' וכן הוא מה שאמר אף לא פעלו עולה וגוי, אף על פי שלא פעלו עולה צריך שילכו בדרכיו ויעשו מעשה טוב. וכן אמר אשרי האיש אשר לא הלך, אלא מה יעשה? בתורת ה' חפצו עכ"ל. **וכן כתוב בתהלים פרק קיט פסוק ג אף לא־פָּעַלוֹ עוֹלָה בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ: ופרש"י אף לא פעלו עולה - אשריהם אם כל זה בהם: בדרכיו הלכו - אף על פי שלא פעלו עולה, אין שכרם שלם אא"כ בדרכיו הלכו, וכן הוא אומר (תהלים לה) סור מרע ועשה טוב אף על פי שאתה סר מרע אין הכל שלם אלא אם כן תעשה טוב (מדרש אגדה) עכ"ל:******

מעשה עם משה רבנו:

ומובא בספרים על משה רבנו שהיה מלך אחד לאחר ששמע על גדולתו של משה רבנו רצה מאוד להכיר אותו ואת תכונותיו, ולזאת השתמש באנשי מקצוע המיומנים בדבר להכיר את נפש האדם ומה סוד גדולתו, ולזאת שלח צייר אומן מאוד מיוחד בכדי לצייר את קלסטר פניו של משה ומכך יתאפשר ללמוד מהותו, ולאחר שהלך הצייר אשר היה אומן מיוחד במינו צייר בדיוק נפלא את קלסטר פניו של משה רבנו, ולאחר מכן מסר הציור לחכמי הגדולים והבקיאים בתכונות הנפש של האדם על פי דמותם וביקשם לפענח לו מה תכונותיו ומה כוחו של משה רבנו, לאחר אשר ישבו והתבוננו בעמקות כתבו למך כי לפי קלסטר פניו אם הציור הוא מדויק מדובר ח"ו על אדם מושחת המידות וכל מידה רעה יש בו, אך הוא התפלא על דבריהם וגילה להם שהמדובר על קלסטר פניו של משה רבנו היתכן שאתם מדברים שקר וכזב, השיבוהו או שהציור לא מדויק ואם מדויק זה מה שהם רואים, החליט ללכת בעצמו לתהות על קנקנו ולהיפגש עם משה רבנו, והנה לאחר שהתבונן ראה שהצייר מאוד דייק בציורו ולא החטיא אפילו כשערה מהמציאות, ואם כן תמה על חכמי אשר היו מומחים גדולים ומעולם לא החטיאו את המטרה וקלעו השערה בהגדרת האדם וכיצד כאן טעו כל כך עד הקצה האחרון, חשב והחליט להעלות את השאלה לפני משה רבנו בפגישתו, כאשר נפגש הראה לו את הציור ואמר לו את דבר חכמי והביע פליאה, אולם משה רבנו השיבו כי חכמי לא טעו ואמרו את כל האמת בהיות ובחינת המציאות לפי התכונות והטבעים שהוא נולד היה צריך להיות בדיוק כמו שאמרו חכמי, אולם הוא עבד קשה על עצמו לשנות את תכונותיו ואת אופיו עדי הגיעו הלום לקבל את התורה ולהיות מנהיגם של עם ישראל.

הציווי לאדם הראשון לעבדה ולשמרה

וכן כתב בזוהר על פרשת בראשית (טו) וַיִּקַּח יְקֻנֵּךְ אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיְנַחֲהוּ בְּגַרְעֵדוֹן לְעִבְדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ: לעבדה בפקודין דעשה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה, וכן בתיקוני זוהר תקונא עשרין וחד ועשרין דף סב ע"א. ללמדנו ששני החלקים הן חטיבה אחת וזה הציווי לאדם לעבדה שזה כנגד ועשה טוב ולשמרה כנגד סור מרע. **וכן כתב הש"ה מסכת שבת פרק תורה אור עח. והנה, בריאת עולם היה תכלית האדם לעבדה ולשמרה (בראשית ב, טו). ופירשו (זוהר ח"א דף כ"ז ע"א) לעבדה - מצות עשה, ולשמרה - לא תעשה. כי העולם עומד על התורה וקיום מצותיה לעבוד את השם יתברך. **וכן כתב במאמר הגאולה לרמח"ל וזה הענין נזכר בפסוק (בראשית ב טו). "ויניחתי בן עדן לעבדה ולשמרה", ואמרו (זוהר בראשית כז א): "לעבדה" אלו מצוות עשה, "ולשמרה" אלו מצוות לא תעשה. ואודיעך בזה סוד גדול מאד, כי בדרך הזה אמרו גם כן במתן תורה (שמות כד ז): "נעשה ונשמע", אבל במקום אחר כתוב (תהלים לד טו). "סור מרע ועשה טוב". והאמת, כי עתה אחר חטא אדם הראשון כבר הקליפה נתדבקה בקדושה, ועל כן לא יוכל איש לתקן תיקונים עד שלא יפריד הקליפה ממנה, כי לא יצלה, אבל בראשונה לא כך היה עכ"ל. **וכתב על כך הבן איש חי שנה שניה פרשת משפטים** ועוד היתה מעלה יתירה לאדה"ר שהיה יושב בגי'ע והיו מלאכי השרת צולין לו בשר, ומסננין לו יין וכנז' בגמרא, באופן שלא היה על אדה"ר מוטל שום עבודה גשמית כי אם רק הטיל עליו עבודה רוחנית דוקא, שהיא קיום המצות עשה ולאווין, וכמ"ש ויניחתי בגי'ע לעבדה ולשמרה ודרשו רז"ל לעבדה אלו מ"ע, ולשמרה אלו מצות ל"ת, ולפי"ז אם לא היה חטא אדה"ר, לא היה האדם עוסק בעסק גשמי כלל, דאין זה עסק שלו ולא הוטל עליו, ולעתיד אחר התיקון ודאי תחזור עטרה ליושנה, ולא יעסוק האדם בעסק גשמי, דאין זה עסק שלו ולא הוטל עליו בתחילת הבריאה, ולכן בזמן שאין עושין רש"מ שיתקיים בהם ואספת דגנך, ר"ל בידך, נמצא הם עוסקים בעסק שמוטל על אחרים עכ"ל.****

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

זכור ושמור:

עוד מתבאר יסוד זה מהגמרא מסכת ברכות דף כ ע"ב כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, והכוונה בזה שזכור כנגד עשין ושמור כנגד לא תעשה, ומבואר במסכת שבועות דף כ ע"ב זכור ושמור כדיבור אחד נאמרו לרמז לנו כי לא שייך שמור בלי זכור ולא זכור בלי שמור כי חובת האדם לסור מהרע ולעשות טוב כנ"ל.

ושמרתם ועשיתם:

וכן כתב יסוד זה בספר אמרי שמעון לרבנו המקובל שמעון אגסי זצ"ל בפרשת עקב על הפסוק ושמרתם ועשיתם וכו' שם י"ל ע"ד סור מרע ועשה טוב שצריך האדם שבתחילה יעזוב דרכיו המקולקלים וישמור עצמו לבל יעבור על מצות לא תעשה ואח"כ יעשה טוב היינו קיום המ"ע שלא יהיה כטובל ושרץ בידו ולז"א ושמרתם שתחילה תשמרו עצמיכם ממל"ת שנופל בהם לשון שמירה כמ"ש כל מקום שנאמר השמר אינו אלא לא תעשה ולבסוף אח"כ ועשיתם אותם דהיינו לקיים המ"ע וק"ל.

סדר דברי התנא רבי עקיבא:

ובזה יובן מה שכתוב במסכת אבות פרק ג משנה יג: רבי עקיבא אומר שחוק וקלות ראש מרגילין לערוה מסורת סייג לתורה מעשרות סייג לעושר נדרים סייג לפרישות סייג לחכמה שתיקה: וכתב בספר באר האבות לרבנו מנחם מנדל פרנקל תאומים זצ"ל אשר הקשה מדוע התנא התחיל את דבריו בדבר שלילי ולא התחיל בדברים הטובים? ותירץ כיון שדרך עבודת השם בתחילה סור מרע ורק אחרי שנפרד מהרע ועשה טוב.

דברי מרן הבן איש חי מדוע כפל והייתם קדושים:

וכן כתב יסוד הנ"ל מרן הבן איש חי בספרו עוד יוסף חי פרשת שמיני (מד) ג' אג"י קו"ק אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים ג' קדוש אג"י ולא תטמאו את נפשתיכם בבלהשךך ה'מש על הארץ: (מח) ג' אג"י קו"ק המעלה אתכם מארץ מצרים להילת לכם לאלהים והייתם קדושים ג' קדוש אג"י: יש להקשות על אומרו קדושה פעמים, ונראה לפרש בס"ד בהקדים מעשה באחד חכם צדיק וחסיד גדול שהיה לו בן יחיד והיה מתנהג בדרכי אביו בצדקות וחסידות ופרישות והיה היום נשבה הבן במדינה אחת רחוקה אשר כל יושביה רעים וחטאים ותרבותם רעה רצוח וגנוב ונאוף זוללים וסואבי יין ומשחקים בקוביא, זה עסקם כל ימיהם וכל מדות רעות שבעולם נמצאים בהם ואין בהם עושי טוב אין גם אחד ונשאר בנו שבוי שם עשר שנים ואחר עשר שנים הצליחה יד אביו לפדותו בממון הרבה והוציאו משם והביאו לביתו והיה האב דואג בלבו וחושב דודאי יצא הבן לתרבות רעה בהיותו דר עשר שנים בתוך רעים וחטאים אלה דודאי נתלמד לעשות ממעשיהם הרעים ונעשה בעל מדות רעות והנה אחר שבא הבן לבית אביו הסתכל האב במעשים של הבן ומדותיו ומנהגו וירא שאין בו חסרונות ושום מדה רעה לא נמצא בו אמנם גם מעלות של מדות טובות שהיה נוהג בהם בבית אביו קודם שנשבה לא נמצא בו ויאמר החסיד לבנו ראה בני הגם שאני שמח בך ואוהב אותך על אשר אין בך חסרונות אשר חשבתי עליך מחמת ישבתך עשר שנים בתוך אנשים רעים וחטאים עם כל זה אין שמחתי שלימה יען כי אין בך מן המעלות מאומה ואני פזרתי עליך ממון רב להביאך כדי שאתכבד בך בהיות שמי נקרא עליך שיאמרו העולם פלוני אביו של פלוני ואין הבן מתייחס לאביו הצדיק בקריאת שמו עליו אלא אם כן יהיה הבן דומה לאביו הצדיק בדרכיו ומדותיו כי מעשה אבות ועשו בנים ובהו יתכבד האב בקריאת שמו עליו שם בנו ועל כן אף על פי שבעבור שאתה מושלל מן החסרונות כדאי אתה לאהבה שאהיה אוהב אותך עם כל זה אין אני שמח בך אלא אם כן תהיה שלם במעלות הנמצאים בי וכאשר היית אתה נוהג בהם קודם שנסבית. וכן הענין כאן הנה ישראל שלגלו למצרים שהיתה ערות הארץ וכל יושביה רעים וחטאים מאד ופראם הקב"ה משם הנה היו בדאים לאהבה שיאהב אותם הקב"ה בשביל שלא נמצא אצלם מן החסרונות שיש למצריים בתועבות הגדולות אף על פי שאין בהם המעלות של קדושת האבות והשבטים שבטי יה אך עם כל זה אין ראויים שיהיה הקב"ה מכנה אלהותו עליהם להיות נקרא אלהי ישראל אלא אם כן יהיו שלימים במעלות שהיו אצל האבות והשבטים ולכן צוה אותם בלשון כפול והתקדשתם בענין סור מרע והייתם קדושים בענין ועשה טוב.

מוסר השכל:

עלה בידנו להשכיל ולהבין כי תכליתו של האדם ושלימות עבודתו נצרך לשני החלקים בתחילה סור מרע ואחר כך ועשה טוב, ובהו שהוא סר מרע ואינו עושה טוב אינו מגיע לתכליתו ואינו עדיף מבהמה שאינה עושה רע, ולזאת צריך להשתדל כפי יכולתו בקיום התורה והמצוות, ומאידך לעשות טוב ועדיין אוהז במעשיו הרעים דומה לטובל ושרץ בידו, ולזאת חובת האדם מזה ומזה אל תנח ידך כי זכור ושמור כדיבור אחד נאמרו, ולכן הטוענים ומצדיקים את דרכם בטענה שכך הורגל ואלה הן תכונותיו ואין מה לעשות וצריך להשלים עם המציאות, זו השקפה כפרנית הנוגדת את השקפת התורה כי זה תפקידו ותכליתו של האדם לעבוד ולתקן את מידותיו ולנצל כל מידה שבו אך ורק לטובה ולא לנצלה לרעה כי הקב"ה הטביע בכל אדם תכונות שעליהן צריך לעבוד ולשפר, ולא יתכן שיהיה מטיל אימה בביתו בגלל מידת הכעס שבו בטענה שזה טבעו למרות שהדבר הורס את השלום בית וחינוך הילדים, וכן אחד שיש בו תכונת הגאווה או הקמצנות וכדומה כל מידה ותכונה רעה או השקפה מוטעית חובתו לשפר ולתקן מידותיו ותכונותיו והשקפתו כי זה תכליתו ותפקידו בעולמו וזה אשר ציוה הקב"ה לאברהם בניסיון הלך לך להיפרד מכל התכונות המידות וההשקפות שאימץ מפני השפעת ארצו ומולדתו ובית אביו וללכת אל הארץ ואל הדרך אשר הקב"ה יראה לו, וכך הדבר הציווי של הלך לך של כל אדם לעבד את עצמו ולהשלים את נפשו בזה שיסור מהרע ויעשה הטוב ובהו ישלים את תכליתו.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך
בידידות ואהבה מרדכי מלכא